

Toespraak van Adrianus kardinaal Simonis tot Zijne Heiligheid paus Johannes Paulus II

bij gelegenheid van het bezoek 'Ad Limina Apostolorum' door de bisschoppen van Nederland

Heilige Vader,

Het is met grote vreugde en dankbaarheid dat de bisschoppen van Nederland deze dagen doorbrengen in de Eeuwige Stad. Met hun bedevaart naar de graven van Petrus en Paulus weten zij zich verbonden met de Kerk van alle eeuwen. Het gebed om voorspraak van deze twee grote apostelen, sterkt hen bovendien in de uitoefening van hun bisschopsambt. Dit bezoek ad limina apostolorum omvat tevens gesprekken met diverse congregaties en andere Vaticaanse instellingen. Zo drukken wij ook onze verbondenheid met de wereldkerk uit. Dat doen wij natuurlijk op uitnemende wijze door deze ontmoeting met u, heilige Vader, als opvolger van Petrus en de eerste zichtbare herder van onze Kerk.

Meer dan ooit vinden wij moed, voeding en inspiratie in de ontmoeting met en binnen de wereldkerk, vooral hier in het centrum van onze Kerk. Dat krijgt sinds jaar en dag op bijzondere wijze gestalte in de kerk der Friezen, die in de nabijheid van de Sint Pieter een plaats voor gebed en ontmoeting voor jaarlijks duizenden Nederlandse pelgrims biedt. Maar ook op andere wijze beleven de gelovigen van de Lage Landen hun verbondenheid met de wereldkerk en met de zetel van Sint Petrus. Zo vormde de Nederlandse deelname aan de vieringen van het Jubileum 2000 in Rome een van de hoogtepunten in de afgelopen periode. Ook de Nederlandse betrokkenheid bij de Wereldjongerendagen is in toenemende mate een hoogtepunt en rode draad in het jongerenwerk van de Kerk in ons land. Tijdens de Wereldjongerendagen in Toronto namen

ruim vijfhonderd Nederlandse jongeren, samen met u, deel aan deze internationale pelgrimage. Natuurlijk verwachten wij dat in 2005 een veelvoud daarvan aanwezig is bij de Wereldjongerendagen van onze 'buren' in Keulen. Wij hopen dat deze internationale ontmoeting van zoveel jonge gelovigen ook in Nederland als een vreugdevol 'teken van hoop' en 'kiem van nieuw leven' zal uitwerken.

Onze band met paus en wereldkerk is in 2003 op bijzondere wijze tot uitdrukking gekomen in de viering van het 150-jarig jubileum van het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie door de zalige paus Pius IX. U heeft voor de jubileumviering – op 7 juni in Utrecht – een legaat afgevaardigd in de persoon van kardinaal Schotte, die ons uw hartelijke felicitaties overbracht. Uw woor-

den hebben ons allen bemoedigd en aangespoord om in “eenheid en vertrouwen” verder te gaan op de weg van het Evangelie, die een weg van vreugde en hoop is.

De vooruitblik naar de viering van het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie vormde de afsluiting van ons laatste Ad Limina-bezoek in 1998. Het jubileum is inderdaad een bijzonder hoogtepunt geworden. Niet alleen omdat met dankbaarheid werd teruggekeken op het verleden, maar vooral omdat vonken van hoop en nieuw elan oversprongen op de bezoekers van de jubileum-manifestatie ‘Katholiek met hart en ziel’.

Dat deze hoop niet verflauwt, is de bede van de bisschoppen van Nederland. Zeker, in onze rapportages bij gelegenheid van dit bezoek hebben wij melding gemaakt van onze zorgen. Maar wanneer wij ontmoedigd dreigen te worden, herinneren wij ons er aan dat het Evangelie een Evangelie van vreugde en hoop is. “Geen mens kan leven zonder naar de toekomst te kijken. Hoeveel te minder dan de Kerk, die leeft in de verwachting van het Koninkrijk dat nog komt en dat reeds aanwezig is in de wereld”¹

Wij willen de 21ste eeuw niet alleen intrekken achter de banieren van ‘schaarste’ en ‘tekort’. De bisschoppen willen als herders van de geloofsgemeenschap méér zijn dan ‘krimpmanagers’. Daarom is het van groot belang verspieters naar het beloofde land uit te sturen, kiemen van nieuw geloofsleven groeikans te geven en vitaliserende visioenen te ontwikkelen.

Tekens van vreugde en hoop, ja zelfs van nieuw elan, kunnen niet verhelen dat de Kerk in Nederland in zwaar weer verkeert. Het past ook niet bij onze volksaard om met naïef optimisme de ogen te sluiten voor de reële problemen waarvoor wij ons gesteld

weten. Over de drempel van een nieuw millennium nemen wij afscheid van de wijze waarop de Kerk in een groot deel van de 19de en 20ste eeuw gestalte heeft gekregen. De vanzelfsprekendheid van geloof en Kerk heeft plaats gemaakt voor een samenleving die ten diepste seculier is geworden. Het secularisme heeft ook vat gekregen op onze eigen geloofsgemeenschap en geleid tot een erosie van het geloof en de deelname aan het sacramentele leven van de Kerk. Individualisme, hedonisme en vrijblijvendheid zijn voor velen in de plaats gekomen van waarden als dienstbaarheid, trouw en betrokkenheid op de gemeenschap. Dat heeft niet alleen negatieve gevolgen voor de Kerk maar, naar onze stellige overtuiging, ook voor de kwaliteit van de samenleving.

Het is niet eenvoudig om tegen deze maatschappelijke stroom in te zwemmen, laat staan om het tij te keren. Toch worden wij iedere dag weer aangespoord door Jezus Christus om ‘zout der aarde’ en ‘licht van de wereld’ te zijn, ja om het Evangelie waar te maken in ons eigen leven. Om uw woorden op 7 juni te citeren: “Christus liefhebben en navolgen, betekent uiteindelijk Hem te laten spreken tot ons hart in het geheim van het gebed, Zijn roepstem te horen en er met edelmoedigheid en vreugde op te antwoorden.” Het stemt ons als bisschoppen bijzonder dankbaar dat ook vandaag nog velen in ons land het tóch wagen en aan die woorden gevolg geven door als priester, kloosterling, diaken of leek werkzaam te zijn in pastoraat, catechese, apostolaat en het dienstwerk van het gebed. Zij willen zich, onder onze leiding en samen met talrijke en onmisbare vrijwilligers, met hart en ziel inzetten voor onze geloofsgemeenschap.

De bisschoppen van Nederland realiseren zich dat de toekomst van de Kerk, zeker in deze moeilijke tijden, niet allereerst een

1. *Ecclesia in Europa*, 11.

kwestie van gedegen bestuur zal zijn. Het vraagt de moed om nieuwe wegen te zoeken. Het vraagt een oprecht Pinkstergeloof in de Geest die alles in Christus vernieuwt en gemeenschap sticht. Het vraagt voor alles van alle gelovigen, de bisschoppen op de eerste plaats, een oprechte missionair *commitment* en de moed om getuige van de levende Heer te willen zijn. Tot dat getuigenis, dat een getuigenis van vreugde en hoop is, weten de bisschoppen zich geroepen.

De bisschoppen van Nederland vinden vooral in de documenten *Novo millennio ineunte* en *Ecclesia in Europa* inspirerende programmatische aanzetten voor de Kerk van morgen. “Duc in altum!” Vaar in het diepe! Die opdracht van de Heer tot geloofsverdieping en missionair engagement willen wij ter harte nemen. Wij zijn geroepen om naar diep water te varen en, onbevreesd voor de storm die ons omringt, onze netten uit te werpen – ook op onverwachte plekken en momenten. Wij varen daarbij op het kompas van het Evangelie en het geloof van de Kerk van alle eeuwen. Maar ook de rijke tradities van kloosterorden en congregaties, het geestelijk erfgoed van Nederlandse bodem zoals de Moderne Devotie, actuele voorbeelden van geloofsvernieuwing en geloofsverdieping uit eigen land en andere landen en de inbreng van de nieuwe kerkelijke bewegingen reiken ons vruchtdragende zaden aan voor de Kerk in het derde millennium.

In dit verband is het ook goed te memoreren dat het volgend jaar 25 jaar geleden is dat, in de eerste jaren van uw pontificaat, de Bij-

zondere Synode voor de Nederlandse Kerkprovincie plaatsvond. De grote thema’s die door deze synode werden uitgezet, zijn nog steeds richtinggevend voor de Nederlandse bisschoppen en hebben voortdurend onze aandacht. Wij willen u nog eens openlijk dank zeggen voor uw blijvende betrokkenheid bij de Kerk in Nederland en de niet aflatende zorg die u heeft getoond voor de ontwikkelingen in ons land.

Wij willen mensenvissers zijn! De wijze waarop u zelf aan deze apostolische dimensie van het bisschopsambt invulling geeft, biedt ons als bisschoppen van Nederland veel inspiratie. Wij bewonderen uw onvermoeibare inzet voor Christus en Zijn Kerk en wij weten ons bemoedigd door uw verkondiging van het Evangelie als een Evangelie van vreugde en hoop. Ik besluit deze woorden aan u, heilige Vader, daarom met onze hartelijke toezegging om gevolg te geven aan uw uitnodiging in *Ecclesia in Europa*: “Verwelkom elke dag met nieuwe frisheid de gave van de liefde die de Heer u aanbiedt en waartoe hij u in staat stelt. Leer van Hem de inhoud en de maat van de liefde. En wees de Kerk van de zaligsprekingen, die voortdurend gelijkvormig wordt gemaakt met Christus”.²

Vaticaanstad, 12 maart 2004

Adrianus Kardinaal Simonis,
Aartsbisschop van Utrecht en voorzitter van
de Nederlandse Bisschoppenconferentie